

Karriere Sunnhordland

En evaluering av pilotprosjektet for
karriereveiledning i Sunnhordland i perioden
2015-2016

Forord

Respons Analyse har på oppdrag fra Hordaland Fylkeskommune gjennomført en evaluering av Prosjekt Karriere Sunnhordland. Karriere Sunnhordland har vært et pilotprosjekt for å styrke og å bygge erfaringer med individuell karriereveiledning i fylket. Formålet med vårt oppdrag har vært å vurdere pilotprosjektet Karriere Sunnhordlands aktivitet og status etter to års virksomhet, avdekke hvilke erfaringer som er gjort, samt å vurdere pilotprosjektet opp mot gjeldende prosjekt og effektmål.

Arbeidet vi har gjort er i hovedsak basert på dybdeintervju med sentrale aktører i Prosjekt Karriere Sunnhordland. Dette er veilederne i karrieresenteret Marie E. Isdahl og Birgit E. Olsen Bratseth, rektor Astrid O. Haugland og assisterende rektor Haakon Hansen ved Stord vidaregåande skule, avdelingsdirektør i NAV Sunnhordland Astrid K. Østerlid, leder for Samarbeidsrådet for Sunnhordland Gro Jensen Gjerde, og leder for Senter for yrkesretteiing i Hordaland fylkeskommune Kjell Helge Klepppestø. Vi vil rette stor takk til de som har satt av tid til å la seg intervju, og takker også veilederne for bistand til å skaffe ytterligere informasjon i etterkant av intervjuene.

Idar Eidset
Seniorkonsulent
Respons Analyse AS

Morten Engan
Seniorkonsulent
Respons Analyse AS

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Innledning	4
Bakgrunn	5
Kort historikk.....	7
Nasjonalt	7
Etableringen av Karriere Sunnhordland	7
Karriere Sunnhordland 2015-2016	9
Organisering	10
Aktørene i Prosjekt Karriere Sunnhordland	10
Fagansvar og personalansvar	11
Rådet for Karriere Sunnhordland.....	11
Finansiering	12
Andre aktører som kunne knyttes nærmere Karriere Sunnhordland	13
Lokalisering	14
Samarbeid og nettverksbygging	16
Informasjonsarbeidet.....	16
Samarbeid med andre aktører – nettverksbygging.....	17
Karrieresenterets aktiviteter	18
Karriereveiledningen	18
Veiledningen	20
Kurs og presentasjoner.....	21
Veiledernes egen faglige utvikling	21
Oppsummering i forhold til måloppnåelse.....	23
Veien videre	25

Innledning

Prosjekt Karriere Sunnhordland er et pilotprosjekt som har vært gjennomført i perioden 2015-2016. Det ble etablert med grunnlag i vedtak i Fylkesutvalget 19.06.2014, og ble åpnet 1. januar 2015. I vedtak i Fylkesutvalget 18.11.15, ble prosjektperioden forlenget til også å gjelde ut året 2016.

Hensikten med denne rapporten er å gi en samlet vurdering av Karriere Sunnhordland sin aktivitet og status, samt vurdere videre drift av Karriere Sunnhordland og eventuell etablering av karrieresentre i andre regioner i Hordaland. Konkret omfattet oppdraget:

- 1) Samle og strukturere utdypende informasjon fra de involverte aktørene i pilotprosjektet Karriere Sunnhordland
- 2) Peke på erfaringene som er gjort, også i lys av nasjonale erfaringer (Vox)
- 3) Vurdere potensielle samarbeidsformer, organisering og evt. lokalisering på bakgrunn av erfaringsinnhenting og nasjonale forslag
- 4) Vurdere videre etablering av karriereveiledningstilbud i lys av den aktuelle arbeidsmarkedssituasjonen i fylket.

Hovedgrunnlaget for evalueringen har vært basert på de kvalitative dybdeintervjuene med de sentrale aktørene i pilotprosjektet Karriere Sunnhordland. Dette har vært intervju med veilederne i karrieresenteret, leder for NAV Sunnhordland, leder for Samarbeidsrådet for Sunnhordland, rektor og ass. rektor ved Stord vidaregåande skule, og leder for Senter for yrkesrettledning i Hordaland fylkeskommune. Vi var i tilbudet vårt klar på at vurderingene i rapporten i første rekke ville basere seg på disse aktørenes vurderinger.

Bakgrunn

I rapporten OECD Skills Strategy Diagnostic Report (2014) pekes det på at Norge til tross for gode forutsetninger, ikke greier å utnytte befolkningens kompetanse i tilstrekkelig grad. Det pekes også på at Norge ikke er gode nok på å utvikle den kompetansen som arbeidslivet har behov for, at en har manglet en helhetlig kompetansestrategi fra de ulike utdanningsnivåene og videre i yrkeslivet. I den oppfølgende rapporten OECD Skills Strategy Action Report (2014) anbefales det at Norge bør:

- Utvikle en nasjonal kompetansepolitisk strategi
- Lage en nasjonal handlingsplan for etter- og videreutdanning
- Styrke sammenhengen mellom utvikling av kompetanse og økonomisk vekst
- Utvikle et helhetlig system for livslang karriereveiledning
- Styrke insentivene for at flere skal jobbe i yrker med mangel på arbeidskraft.

I lys av at Norge i dag står overfor utfordringer knyttet til redusert aktivitet innen oljesektoren, er kravene til omstilling innen næringslivet og således også omstilling av arbeidsstyrken blitt større. OECD anbefaler derfor å utvikle et helhetlig system for livslang karriereveiledning.

Med utgangspunkt i dette satte regjeringen ned et utvalg i mars 2015 som bl.a. skulle utrede et slikt helhetlig system for livslang karriereveiledning. Utvalgets anbefalinger kom i april 2016 i NOU 2016:7 Norge i omstilling – karriereveiledning for individ og samfunn. Her er det et klart mål at det bør etableres karrieresentre med tilstrekkelig kapasitet i alle fylker. Utvalget ser på karriereveiledning som et sentralt kompetansepolitisk virkemiddel, og tiltak på lokalt nivå bør ses i sammenheng med nasjonale prioriteringer og strategier. Bl.a. bør en se på dette i et livslangt perspektiv fra skole til voksen, der det som i dag kalles utdannings- og yrkesveiledning i skolen bør skifte navn til karriereveiledning. Utvalget mener videre at etablering av karrieresentre i hvert fylke bør lovfestes, slik at fylkeskommunen får en lovpålagt plikt til å sørge for et tilstrekkelig tilbud om karriereveiledning til alle over 19 år. Videre anbefaler utvalget¹:

- Det skal etableres karrieresentre med tilstrekkelig kapasitet i alle fylker.
- Det lovfestes at fylkeskommunen plikter å gi et tilstrekkelig tilbud om karriereveiledning til alle over 19 år.
- En sentral statlig aktør må ha i oppgave å sikre kvalitet, helhet og profesjonalisering av karrieresentrene. Utvalget mener et slikt oppdrag bør gis Nasjonal enhet for karriereveiledning i Vox.
- Karrieresentrenes kjerneoppgave skal være å tilby karriereveiledning til alle over 19 år. Statlig finansiering knyttes til denne kjerneoppgaven.
- For å gi befolkningen tilgang til et mer variert og bedre tilbud, samt øke kapasiteten ved karrieresentrene, skal det tilbys både kollektiv og individuell veiledning ved karrieresentrene.
- Karriereveiledere på karrieresentre skal ha karrierefaglig utdanning på mastegradsnivå.
- Det bør overføres midler til kjerneoppgaven til fylkeskommunens rammetilskudd fra Kunnskapsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet og Justisdepartementets budsjetter. Dette fordi karrieresentrene vil løse oppgaver innenfor alle de tre departementenes samfunnsoppdrag.
- I dialog med fylkeskommunen og gjennom ekstra finansiering, skal statlig myndighet kunne benytte karrieresentrene for spesielle satsinger rettet mot grupper med særskilte behov. I dagens situasjon vil dette for eksempel kunne være unge under 30 år eller flyktninger.

---

¹ NOU 2016:7 Norge i omstilling – karriereveiledning for individ og samfunn

-
- Karrieresentrene bør tilby tjenester til andre aktører, for eksempel kompetansestøtte til veiledere og veiledning, kurs og lignende til brukere. Samarbeid og avtaler mellom aktører og karrieresentrene om dette forankres i partnerskapene. Dette er oppgaver som må finansieres særskilt.
  - Karriereveiledningstilbudet på nett og ved karrieresentrene bør så langt som mulig ses i sammenheng og utad framstå som én tjeneste og oppleves helhetlig for brukerne.

Så langt er det ikke fremmet noen stortingsmelding med utgangspunkt i utvalgets arbeid, så det gjenstår å se om og hvilke av anbefalingene som blir gjennomført. Med regjeringens satsing på omstilling i næringslivet fra en ressursøkonomi til en kunnskapsøkonomi, vil livslang karriereveiledning være et viktig bidrag. Stadige teknologiske nyvinninger bidrar også til at næringslivet endrer seg raskere enn tidligere. Yrker forsvinner og nye yrker kommer til. Dette vil også stille krav til en stadig mer omstillingsdyktig og kompetent arbeidsstyrke i Norge, dersom vi skal nå målet om et konkurransedyktig næringsliv og fortsatt økonomisk vekst.

Kort historikk

Nasjonalt

Etableringen av pilotprosjektet Karrieresenter Sunnhordland var grunnet i den nasjonale satsingen på karriereveiledning. Nasjonal enhet for karriereveiledning ble opprettet 1. januar 2011, og er en seksjon under VOX (nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk under Kunnskapsdepartementet). Etableringen av Nasjonal enhet for karriereveiledning var en oppfølging av Stortingsmelding nr. 16 (2006–2007) «...og ingen stod igjen», Stortingsmelding nr. 44 (2008–2009) Utdanningslinja og Stortingsproposisjon nr. 1 (2008–2009), hvor det heter: «Det er eit mål å betre systemet for karriererettleiing og gjere det meir tilgjengeleg for fleire. Departementet legg til grunn at det er naudsynt med nasjonal koordinering av karriererettleiing.»²

Karriereveiledningen som karrieresentrene driver er rettet mot voksne 19 år og eldre. Meningen er å gi et tilbud til de som ikke har rett til veiledning/rådgivning i videregående skole. Alle voksne har rett til gratis veiledning ved et karrieresenter. Dette gjelder både de som er i jobb og de som ikke er i jobb, og det er vanlig å bruke betegnelsen veisøker om de som ønsker veiledning ved et karrieresenter. Sentralt her er veiledningssamtalen mellom en profesjonell karriereveileder og en veisøker. Hvordan slike veiledningssamtaler forløper, vil variere fra samtale til samtale, men sentrale temaer vil som oftest være kompetansekartlegging, utforskning av egne interesser og jobbønsker, kartlegging og valg av utdannings- og jobbmuligheter, langsiktig karriereplanlegging, forberedelse til jobbsøking, spørsmål knyttet til rettigheter og muligheter for voksenopplæring og eventuelt tilrettelegging for realkompetansevurdering.³

I dag er det etablert offentlige karrieresentre i 17 av 19 fylker. Siste tilvekst på listen er Karriere Finnmark som offisielt ble åpnet i september 2016. Det er bare Oslo og Hedmark som ennå ikke har etablert noe offentlig karrieresenter. Antall karrieresentre i fylkene varierer en del. Flest karrieresentre finner vi i Nordland, med 9 sentre, og i Oppland med 6. I ni av fylkene er det etablert ett senter, deriblant Hordaland. Hordaland var i nasjonal sammenheng sent ute med å etablere et offentlig karrieresenter. Innen våren 2014 var 36 karrieresentre etablert fordelt på 13 fylker⁴. De fleste karrieresentrene ble opprettet i årene 2004-2008. I 2005 inviterte Utdanningsdirektoratet fylkeskommunene til å delta i et forsøk med Partnerskap for karriereveiledning, der de ønsket å prøve ut ulike modeller og således skaffe seg erfaringer. Dette resulterte i etableringen av pilotprosjekter i Telemark, Nordland og Akershus i 2006⁵. I 2009 gikk disse sentrene over i ordinær drift.

Etableringen av Karriere Sunnhordland

Med bakgrunn i utviklingen nasjonalt begynte man i Hordaland Fylkeskommune i 2014 å jobbe med å opprette et pilotprosjekt for et karrieresenter i Hordaland. Det var Senter for yrkesretteiing som ligger under Opplæringsavdelinga i fylket som fikk ansvaret for etableringen av dette prosjektet, og har fungert som prosjektleder. Etableringen og driften av pilotprosjektet ble finansiert gjennom midler fra Nasjonal enhet for karriereveiledning hos VOX. Man valgte å etablere pilotprosjektet i Sunnhordland, nærmere bestemt Stord. Karriere Sunnhordland ble lokalisert med egne kontorer på Stord vidaregåande skule.

---

² Hentet fra VOX sin nettside

³ VOX, «Karriereveiledning: behov, utbytte og betydning», 2015

⁴ Proba samfunnsanalyse, «Evaluering av de fylkesvise karrieresentrene», 2014

⁵ VOX, Notat 9/2012: «Karriereveiledning i fylkene»

Det ble etablert med grunnlag i vedtak i Fylkesutvalget 19.06.2014, og ble åpnet 1. januar 2015. Det ble inngått en samarbeidsavtale mellom Hordaland fylkeskommune ved Opplæringavdeling, Stord videregående skule, NAV Hordaland og NAV Sunnhordland, og kommunene i Sunnhordland ved Samarbeidsrådet for Sunnhordland⁶. Formålet med avtalen var å etablere og å prøve ut et faglig og administrativt partnerskap for karriereveiledning rettet mot voksne i Sunnhordland, og på denne måten skaffe seg erfaringsgrunnlag for eventuell videre fast drift av tilbudet i Sunnhordland og for etablering av eventuelle fylkesdekkende tilbud.

Det ble rekruttert to veiledere til Karriere Sunnhordland, hvorav den ene hadde bakgrunn fra NAV og den andre hadde bakgrunn fra Høgskulen Stord/Haugesund (HSH). Det ble også etablert et råd for Karriere Sunnhordland som bestod av fylkeskommunen, NAV Sunnhordland og Samarbeidsrådet for Sunnhordland. Dette rådet møtes ca. 4 ganger i året, og har i hovedsak en støttende rolle overfor de to veilederne. Spesielt første tiden var aktørene i rådet viktige bl.a. som døråpnere for å gjøre tilbudet kjent i regionen.

Tilbudet ble raskt kjent i regionen og aktiviteten var god i 2015. Det ble alt i alt gjennomført 241 samtaler med 105 ulike veisøkere i 2015. Karriere Sunnhordland gjennomførte også i samarbeid med Senter for yrkesrettleiing kurs for veiledere i NAV Nordhordland. Dette fikk gode tilbakemeldinger og ble sett på som lærerikt for de som deltok. Dette kursopplegget er videreført til andre NAV-avdelinger i 2016. I vedtak i Fylkesutvalget 18.11.15, ble prosjektperioden forlenget til også å gjelde ut året 2016.

---

⁶ Selve organiseringen og aktørene i prosjektet er gjort nærmere rede for på side 10.

Karriere Sunnhordland 2015-2016

I denne delen av rapporten skal vi se nærmere på hvilke erfaringer som er gjort med pilotprosjektet. Denne delen bygger i hovedsak på dybdeintervjuene som er gjort, men vi kommer også til å se en del på erfaringer som er gjort nasjonalt der dette er relevant. Et utgangspunkt for denne delen er å se på prosjektmålene og effektmålene fylkeskommunen har hatt for karriereveiledningstilbudet i Sunnhordland.

Prosjektmål:

- Å åpne individuelt karriereveiledningstilbud i regionen
- Bygge relevant nettverk i regionen, her medregnet et strukturert samarbeid med voksenopplæringen i Sunnhordland
- Utvikle faglig og metodisk grunnlag for karriereveiledning i regionen

Effektmål:

- Styrke yrkesvalgkompetanse hos aktuelle brukere i Sunnhordland
- Få bedre koordinerte offentlige tjenester og styrke samarbeid mellom offentlig sektor og arbeidsliv i regionen
- Gjennom god informasjon om arbeidsliv og utdanningsveier i regionen, å styrke fylkeskommunen sitt næringspolitiske mål om «fleire med relevant kompetanse»

Basert på intervjuene vi har gjort med aktørene, vil vi i denne delen forsøke å se i hvilken grad man har oppnådd eller er i ferd med å oppnå disse målene. Riktignok vil f.eks. kulepunkt 1 og 3 under effektmålene være vanskelig å si så mye om, da det er for tidlig å se effektene av arbeidet på disse områdene allerede nå.

Vi vil i det følgende vurdere erfaringene så langt med organiseringen, lokalisering, samarbeidet mellom ulike aktører og nettverksbygging, og selve aktiviteten i veiledningstjenesten. Avslutningsvis vil vi også se på veien videre, og om dette er et tilbud som bør ruller ut i andre deler av fylket.

Organisering

Det er en viss variasjon i måten karrieresentrene i Norge er organisert. Partnerne i sentrene er ved siden av fylkeskommunene, som oftest NAV fylke. I tillegg er det en del som har kommuner med i partnerskapet, høyskole/universitet, arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner, KS, næringsforeninger, Fylkesmann, og NAV lokalt. Omtrent halvparten av karrieresentrene hadde i 2014 egne styrer⁷.

Finansieringen av de offentlige karrieresentrene kan bestå av ulike bidragsytere. Nasjonal enhet for karriereveiledning i VOX forvalter på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet et statlig tilskudd til partnerskapene. Disse midlene tildeles fylkene. Alle karrieresentrene får således finansiering via fylkeskommunen. I tillegg er det vanlig at fylkene bidrar utover dette, samt at NAV og kommuner i noen tilfeller bidrar⁸.

Aktørene i Prosjekt Karriere Sunnhordland

Fra Hordaland fylkeskommune er to avdelinger involvert: Opplæringsavdelinga og Regionalavdelinga. Disse danner styringsgruppen for prosjektet. Fra Opplæringsavdelinga er det Seksjon skule som er direkte involvert sammen med Stord vidaregåande skule. Ved Seksjon skule er det Senter for yrkesrettleiing ved leder Kjell Helge Kleppestø som har hatt det faglige oppfølgingsansvaret for Karriere Sunnhordland. Det er også her de statlige økonomiske ressursen som finansierer karrieresenteret blir administrert fra. Arbeidet med Karriere Sunnhordland må ses i sammenheng med Senter for yrkesrettleiing sitt helhetlige arbeid med karriereveiledning overfor både ungdomsskole og vidaregåande opplæring, NAV ansatte og samarbeid med UH-sektoren og partene i arbeidslivet for øvrig. Bl.a. er Senter for yrkesrettleiing sentrale i kompetanseheving av lærere (utdanningsvalg), rådgivere i vidaregåande skole og NAV-ansatte i tillegg til det koordinerende arbeidet knyttet til aktørene på ulike utdanningsnivå.

Hordaland fylkeskommune, ved styringsgruppen, inviterte NAV Hordaland og Samarbeidsrådet for Sunnhordland inn i samarbeidet. NAV Hordaland engasjerte så NAV Sunnhordland i det praktiske samarbeidet. Styringen av prosjektet er lagt til Hordaland fylkeskommune. I selve utformingen av tjenesten i Sunnhordland så man behov for å opprette et samarbeidsråd mellom Hordaland fylkeskommune ved faglig leder/prosjektleder Kjell Helge Kleppestø, NAV Sunnhordland ved avdelingsdirektør Astrid K. Østerlid, Samarbeidsrådet for Sunnhordland ved leder Gro Jensen Gjerde og de ansatte ved Karriere Sunnhordland Marie E. Isdahl og Birgit E. Olsen Bratseth.

I stedet for et eget styre er det altså opprettet et råd som møtes inntil 4 ganger i året. I arbeidet med opprettelsen av prosjektet ble det vurdert å ta med flere parter som f.eks. aktører fra arbeidstaker- og arbeidsgiversiden, men man falt ned på at en ikke ville ha for mange parter inne i en slik pilotfase.

Pilot Karriere Sunnhordland er organisert med en styringsgruppe og en prosjektgruppe. Styringsgruppen består av Fylkesdirektør opplæring Svein L. Heggheim og Fylkesdirektør regional utvikling Bård Sandal. Prosjektgruppen er ledet av Kjell Helge Kleppestø, leder Senter for Yrkesrettleiing. Videre er medlemmene i prosjektgruppen seksjonsleder seksjon skule Linda Farestveit, fagleder vaksenopplæringa Per Willy Mørk Karlsen, seniorrådgiver Marianne Haaland og seniorrådgiver Tore Muren.

---

⁷ Proba samfunnsanalyse, «Evaluering av de fylkesvise karrieresentrene», 2014

⁸ I 2012 var NAV med å finansiere 15 av 34 karrieresentre. Kommuner var inne som finansør i 12 sentre (VOX, Notat 9/2012: «Karriereveiledning i fylkene»).

Fagansvar og personalansvar

Karrieresenteret er administrativt lokalisert sammen med Stord vidaregåande skule. Personalansvaret for de to veilederne ligger hos rektor ved skolen, dvs. i 2016 er det assisterende rektor som har hatt personalansvaret. Det faglige ansvaret er som vi her sett derimot lagt til Senter for yrkesrettleging (Seksjon skule, under opplæringsavdelinga i Hordaland fylkeskommune).

At man valgte å legge personalansvaret til rektor for skolen hadde sin begrunnelse i at man tenkte at fysisk nærhet til karrieresenteret ville gjøre det lettere å følge opp de to veilederne i personalspørsmål. Dette er en modell som er brukt flere steder i fylket når det gjelder Voksenopplæringen, og i og med at denne også holder til på Stord vidaregåande skule, så man det som hensiktsmessig at rektor hadde personalansvaret for begge enhetene. Siden dette har vært et pilotprosjekt, ønsket man å prøve ut om en slik deling av fagansvar og personalansvar ville fungere. Tilbakemeldingene fra de to veilederne er imidlertid at dette ikke har fungert så godt. De føler de har lite med skolen å gjøre, og at det er få på skolen som vet hva de driver med. De føler de ikke har noe kontakt med det øvrige personalet på skolen, med unntak av rådgiverne. De oppfatter ikke lærerstaben som kolleger, og savner et faglig miljø. Personalansvaret har etter deres oppfatning vært dels utydelig, og de opplever ikke å ha fått den tette oppfølgingen de burde. Flere faktorer kan ha påvirket dette. Siden de er bare to ansatte, og er en del ute på reise, noe som i seg selv begrenser kontakten med skolens personale. De har også blitt flyttet litt rundt på skolen pga. av ombygging. De er f.eks. ikke samlokalisert med Voksenopplæringen ennå, selv om dette vil skje snart. Dette kan ha medvirket til at de ikke har funnet sin plass på skolen ennå. Både rektor og assisterende rektor mener det er et forbedringspotensiale med hensyn til kontakten mellom veilederne og øvrige personale på skolen, men det er litt uklart i hvilken grad man har gjort noe for å bedre dette.

Det er således et ønske fra veilederne at personalansvaret legges til Senter for yrkesrettleging hos fylkeskommunen som har fagansvaret i dag. Det er der de føler de har kolleger og et faglig fellesskap, og det er fra deres side ønskelig å samle personal- og fagansvar på en plass. Forsøket med en slik delt fordeling av ansvar har m.a.o. ikke fungert optimalt i pilotperioden.

Rådet for Karriere Sunnhordland

I stedet for et eget styre eller styringsgruppe valgte man å opprette et råd for Karriere Sunnhordland der Hordaland fylkeskommune, NAV Sunnhordland, Samarbeidsrådet for Sunnhordland og veilederne i karrieresenteret sitter. Dette var begrunnet i at dette var et pilotprosjekt med foreløpig begrenset varighet, og en ønsket ikke et styre som skulle styre driften av karrieresenteret, men heller et råd der partene kunne snakke sammen og skape en samarbeidsarena, hvor saker som grenseoppgangen mellom NAV og Karriere Sunnhordland ble klarlagt, og hvordan tilbudet kunne utvikles og tilrettelegges med bistand fra partene. Dette rådet har møttes om lag 4 ganger i året.

Hordaland fylkeskommune sine oppgaver og ansvar i samarbeidet er i følge samarbeidsavtalen:

- Å delta i Rådet for Karriere Sunnhordland
- Ha ansvar for den daglige publikumstjenesten
- Etter avtale med kommunene/Samarbeidsrådet for Sunnhordland etablere faste publikumsdager pr uke/måned i utvalgte kommunesentre
- Delta i nettverksbyggingen mellom partene
- Samarbeide med andre parter og fylkeskommunale tjenester om utvikling av et best mulig tjenestetilbud

- Delta i utvikling og gjennomføring av mulige samarbeidstiltak mot eventuelle spesifikke brukergrupper

NAV Sunnhordland på sin side har som oppgaver og ansvar:

- Å delta i Rådet for Karriere Sunnhordland
- Dele informasjon om arbeidsmarkedet regionalt og nasjonalt
- Dele informasjon i nettverket om NAV sitt tjenestetilbud
- Ta del i utvikling og drift av mulige samarbeidsordninger mot aktuelle brukergrupper

Samarbeidsrådet for Sunnhordland som er et råd for de 8 kommunene i regionen (Stord, Fitjar, Kvinnherad, Tysnes, Etne, Bømlo, Sveio, og Austevoll), har følgende oppgaver og ansvar:

- Delta i Rådet for Karriere Sunnhordland
- Være bindeledd mellom Karriere Sunnhordland og kommunene
- Medvirke til videreutvikling av tjenesten

I tillegg har kommunene hver for seg fått tildelt ansvar for å markedsføre tjenesten i kommunene og hos deres ansatte, samarbeide om mulige lokale tjenester og aktiviteter, medvirke til videreutvikling av tjenesten, og om ønskelig skyte inn midler og ressurser i driften av karrieresenteret. Enkeltkommunen kan også etter behov møte i Rådet for Karriere Sunnhordland.

Selve møtene innkalles av veilederne i karrieresenteret, og det er de som setter opp sakliste. Alle partene oppfordres til å bidra med saker og tema som er relevante. Hovedsakelig er det veilederne som informerer om status for arbeidet de gjør, og bruker møtene som en arena for å diskutere praktiske forhold rundt tjenesten. Dette kan være f.eks. oppgavefordeling og grenseoppgang mellom NAV og karrieresenteret, eller det kan være bistand fra Samarbeidsrådet for Sunnhordland som døråpner og tilrettelegger i kontakten med kommunene. Sistnevnte har blant annet ordnet med lokaler for de dagene de har veiledning i Etne og Kvinnherad. Med den stigende arbeidsledigheten i regionen siste år, har NAV tatt opp hvordan de kan bruke Karriere Sunnhordland i møter med bedrifter som må nedbemanne eller permittere. Dette har bl.a. resultert i at karrieresenteret har vært med på minst et møte med en større bedrift i regionen. Det har vært få vanskelige saker i rådet, og møtene har vært lite utfordrende. Den første tiden rundt oppstarten av karrieresenteret var møtene hyppigere da det var en del som skulle på plass. Etter hvert har behovet for møter vært mindre og hyppigheten har avtatt noe. Rådet har nå mer en støttende funksjon.

Selv om kommunene i følge samarbeidsavtalen har rett til å møte i rådet etter behov, har dette ikke skjedd ennå. Det har heller ikke vært andre aktører på noen av disse møtene.

Finansiering

Prosjekt Karriere Sunnhordland har vært statlig finansiert gjennom tilskudd fra VOX. Disse midlene er forvaltet av Hordaland fylkeskommune. Kriteriene for tildeling av disse midlene er at en har en signert partnerskapsavtale mellom minimum fylkeskommunen og NAV fylke, at de tilbyr gratis karriereveiledning til voksne over 19 år, samt at alle brukerne av tjenesten får tilsendt et spørreskjema fra VOX etter endt karriereveiledning. Grunntilskuddet fra VOX har vært på kr. 1,8 mill. i året. Ikke hele beløpet er brukt på Karriere Sunnhordland. Noe er også brukt på andre aktiviteter som ligger inn under tildelingsvedtaket.

Alle aktørene vi har intervjuet i arbeidet med denne rapporten, gir inntrykk av at de har vært tilfreds med denne finansieringen. Både NAV Sunnhordland og Samarbeidsrådet har vært glad for at dette har vært statlig finansiert og at de har sluppet å være inne på finansieringssiden. Kommunene som i samarbeidsavtalen hadde muligheten til å skyte inn midler til driften av senteret, har ikke benyttet seg av denne. Rent praktisk har Stord

vidaregående skule opprettet et prosjektnummer i sitt system hvor utgiftene føres, og så har fylkeskommunen refundert disse hvert halvår. Fylkeskommunen har så rapportert til VOX hvert år hva pengene er blitt brukt til. Veilederne i karrieresenteret har etter eget utsagn fått penger til det de har bedt om utover faste utgifter.

På spørsmål om andre aktører burde eller kunne vært inne på finansieringssiden, er det relativt bred enighet blant dem vi har intervjuet at den beste løsningen er at det er statlig slik som i dag. For de ansatte på karrieresenteret føles dette trygt, da det er hos VOX den faglige tyngden ligger. Dette sikrer den frie rollen de trenger for å utøve jobben som karriereveileder. Når andre aktører som f.eks. NAV er inne på finansieringssiden, frykter de at NAV i større grad skal kunne styre bruken av karrieresenteret. I dag skiller en sterkt mellom forvaltningen som NAV utfører og karriereveiledningen som karrieresenteret utfører. En ønsker å unngå at NAV f.eks. kan legge føringer på at karriereveiledning blir et vilkår for å få ytelser.

Det uttrykkes imidlertid en usikkerhet omkring hvordan dette kan bli framover. Det er for de fleste et ønske at fylkeskommunen med eller uten VOX, tar finansieringsansvaret. NAV blir her nevnt som en bidragsyter hvis det er det som må til for å fortsette tjenesten. Det samme gjelder aktører innen næringslivet. Leder for Samarbeidsrådet i Sunnhordland peker på at kommunene ikke har økonomi til å bidra økonomisk, men at en kanskje kunne se på om deler av omstillingsmidlene som er tildelt Hordaland i forbindelse med den aktuelle arbeidsmarkedssituasjonen, kan brukes til dette. Det som imidlertid kan være problematisk med dette, er at omstillingsmidlene er definerte midler i en tidsbegrenset periode. I et mer langsiktig perspektiv vil det å gjøre seg avhengig av slike midlertidige finansieringskilder ikke være hensiktsmessig. Det blir pekt på at dette er et tilbud som trenger trygge og langsiktige rammer, og da er stat, fylke og eventuelt kommunene de foretrukne finansieringskildene.

Andre aktører som kunne knyttes nærmere Karriere Sunnhordland

Som vi har sett valgte man å begrense samarbeidsavtalen for Karriere Sunnhordland til å gjelde relativt få aktører. I en mer permanent videreføring av senteret kan det imidlertid være aktuelt å knytte andre aktører nærmere til seg i et styre eller råd. Gjennom samtalen vi har gjennomført blir flere ulike aktører nevnt. Flere nevner at en eller flere representanter fra næringslivet i regionen kunne være med, f.eks. en fra ledelsen i en av de større bedriftene. Representanter fra arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner bør også kunne vurderes, i tillegg til høgskolen.

Lokalisering

I rapporten til Proba samfunnsanalyse⁹ var de fleste karrieresentrene i 2014 samlokalisert enten med NAV-kontorer eller med fylkeskommunale aktører som videregående skoler, OPUS-sentre e.l. Dette synes å ha sammenheng med hvem som er inne som finansiell bidragsyter. I tilfeller der fylkeskommunen er inne som største eier er karrieresentrene ofte samlokalisert med videregående skoler eller OPUS-sentre, mens der NAV er inne på eiersiden er det mer vanlig at sentrene er lokalisert sammen med eller i nærheten av NAV. En undersøkelse VOX gjorde i 2012¹⁰ viser at 26 av 35 karrieresentre var samlokalisert. 10 av disse var samlokalisert med NAV, 7 med videregående skoler, og 6 med voksenopplæringsentre. De øvrige som var samlokalisert var lokalisert sammen med andre tjenester som f.eks. PPT eller Oppfølgingstjeneste.

Det kan være både fordeler og ulemper med samlokalisering. I rapporten til Proba samfunnsanalyse pekes det på at en samlokalisering med NAV kan ha den ulempen at veisøkerne tror at senteret er en del av NAV, og at dette kan gi negative assosiasjoner til de som ikke er NAV-brukere. Det at NAV-brukerne heller ikke ser skillet, kan være utfordrende på den måten at de etter en eventuell karriereveiledning kan få større forventninger til hva de kan få av støtte og bistand til fra NAV enn hva som er mulig innenfor NAVs regelverk. Derimot kan samlokalisering med NAV være fordelaktig med hensyn til at dette øker kontakten både formelt og uformelt gjennom systemtiltak som foredrag, trekantsamtaler osv. Samlokalisering med videregående skoler kan også ha en ulempe ved at veisøkere kan oppfatte dette som karriereveiledning til elever og ikke voksne. Enkelte kan også ha dårlige erfaringer fra sin tid på skolen, noe som gjør at de vegrer seg for å gå dit. Fordelen med å være samlokalisert med en videregående skole kan være kompetanseheving/-utveksling mellom karrieresenteret og rådgiverfunksjonen ved skolen.

Karriere Sunnhordland er samlokalisert med Stord videregående skule i Leirvik. I det forberedende arbeidet med etableringen av karrieresenteret, var det liten uenighet blant samarbeidspartene om at Stord geografisk sett var det naturlige stedet å plassere tjenesten, siden Stord er senteret i regionen, og har gode kommunikasjoner til og fra. Det var derimot litt mer diskusjon rundt den eksakte plasseringen av senteret i Leirvik. Både Kunnskapshuset der Atheno¹¹ og Stord næringsråd holder til, og nabobygget til NAV ble spilt inn som alternativer, men fylkeskommunen var ganske bestemt på at det burde samlokaliseres med den videregående skolen. Ved siden av at dette hadde en økonomisk fordel gjennom at dette var lokaler de allerede eide, så man også potensialet for samarbeid med Voksenopplæringen som også holdt til ved skolen. Et strukturert samarbeid med Voksenopplæringen var som vi har sett også et av prosjektmålene.

Selve lokaliseringen på skolen har ikke vært uproblematisk for de ansatte. Lokalene de skulle ha har vært i har vært under ombygging, og de har midlertidig vært lokalisert på skolens avdeling på Vabakken. En del støy i forbindelse med ombyggingen var en belastning som bl.a. medførte en sykemelding fra en av veilederne. Først i sommer har de fått flytte til de nye ombygde lokalene.

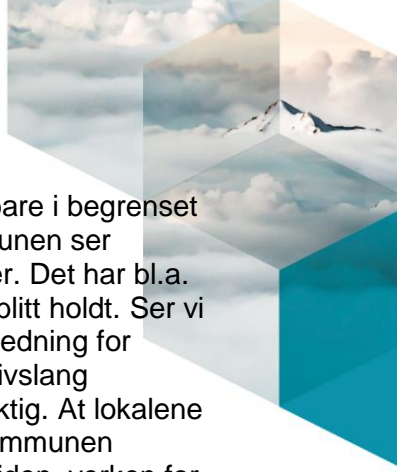
I intervjuene vi gjennomførte ba vi aktørene vurdere fordeler og ulemper med dagens lokalisering. Som nevnt så fylkeskommunen et potensiale for samarbeid mellom skole og

---

⁹ Proba samfunnsanalyse, «Evaluering av de fylkesvise karrieresentrene», 2014

¹⁰ VOX, Notat 9/2012: «Karriereveiledning i fylkene»

¹¹ Atheno er et regionalt samarbeidsorgan som jobber med nyskaping, innovasjon og entreprenørskap

voksenopplæringen ved at de var lokalisert på skolen. Dette potensialet har bare i begrenset grad blitt realisert ennå, men både rektor, assisterende rektor og fylkeskommunen ser fortsatt på dette som noe som både er og ikke minst kan bli en fordel framover. Det har bl.a. vært et visst samarbeid med voksenopplæringen i form av noen kurs som er blitt holdt. Ser vi dette i sammenheng med anbefalingene i NOU 2016:7 der en ser karriereveiledning for voksne og yrkesveiledningen i skolene mer integrert i et helhetlig system for livslang karriereveiledning, vil en slik samlokalisering med skolen kunne være fordelaktig. At lokalene eies av fylkeskommunen er naturligvis en økonomisk fordel, selv om fylkeskommunen uttrykker at dette ikke nødvendigvis bør være en føring for lokalisering i framtiden, verken for Karriere Sunnhordland eller eventuelle andre karrieresentre i fylket. Flere av aktørene peker også på fordelene med at skolen ligger ganske sentralt. Det er små avstander i Leirvik, og selv om senteret ikke ligger helt nede i sentrum, er det grei gangavstand til skolen derfra. Dette gjør at tilbudet er lett tilgjengelig.

Som nevnt over kan samlokalisering med videregående skoler skape misforståelser i forhold til om dette oppfattes som et tilbud for elever og ikke voksne. I tillegg kan det være enkelte som har dårlige erfaringer fra skolen, og som vegrer seg for å gå dit. Dette var også diskutert og vurdert før man valgte å plassere karrieresenteret på skolen. Erfaringene så langt er imidlertid at dette har vært et mindre problem. Veilederne opplevde litt misforståelser i starten i forhold til om dette var et tilbud til elever, men dette har ifølge dem gått seg til. De har altså ikke noe inntrykk av at lokaliseringen har noen målbar påvirkning på hvem som søker veiledning.

Veilederne ser imidlertid på lokaliseringen som en ulempe i form av at de ikke opplever å ha noe fagmiljø der de er. De savner kolleger og noen å dele faglige tema og erfaringer med. Siden de er bare to, og den ene ofte er på reise, er det vanskelig å få et faglig miljø i hverdagen. For dem hadde det vært ønskelig å kunne være i et større fagmiljø. Her blir Kunnskapshuset der Atheno og Stord næringsråd også er, nevnt. I tillegg kunne en sett for seg en lokalisering i nærheten av NAV, OT, og PPT. Dette siste ville bl.a. gitt en mer sentral lokalisering i Leirvik. Selv om en ser fordeler med å være lokalisert andre steder enn på skolen, gir veilederne uttrykk for at de trives i de nye lokalene de har fått på skolen. Som en av dem sier: «Når vi har holdt ut med alle problemene rundt ombyggingen så lenge, skal vi jammen være der når vi endelig har fått nye oppussede lokaler». I tillegg kommer Voksenopplæringen til å flytte inn sammen med dem, så snart de har fått møbler på plass. Dette vil da bedre fagmiljøet der de er.

Tilbakemeldingen fra aktørene er at lokaliseringen i Leirvik ikke i særlig grad synes å påvirke tjenestens evne til å betjene hele regionen. En gang i måneden har de egne dager i Etne (kommunehuset) og i Kvinnherad (lokalene til Kvinnherad næringssservice). I begynnelsen kom det flest veisøkere fra Stord, Bømlo og Kvinnherad, men etter hvert har det kommet flere fra de andre kommunene, spesielt Sveio og Tysnes. Den eneste kommunen de i liten grad ser ut til å ha nådd ut til er Austevoll. Herfra har de kun hatt et fåtall veisøkere. Dette kan ha ulike årsaker. Bl.a. har Austevoll kommune vært mindre engasjert i prosjektet enn de andre kommunene. Man tror også at det er mer naturlig for austevollingene og orientere seg mot Bergen og Os. En annen grunn som kan ha betydning for dette er at Austevoll ikke kommer inn under NAV Sunnhordland. Siden NAV Sunnhordland etter hvert har fått en viktig rolle i å informere om tilbudet til sine brukere, kan det at Austevoll ikke tilhører NAV Sunnhordland ha en viss betydning for at det har vært få veisøkere derfra.

Samarbeid og nettverksbygging

Et av prosjektmålene for Karriere Sunnhordland har vært å bygge relevante nettverk i regionen. I samtalene med aktørene ba vi dem vurdere hvordan både samarbeidet mellom karrieresenteret og partene fungerer, og hvordan man samarbeider med andre aktører i regionen. Sentralt i dette er nettopp å bygge nettverk, og gjøre tilbudet kjent i regionen.

Informasjonsarbeidet

En av de første oppgavene etter at Karriere Sunnhordland var etablert, var å gjøre tilbudet kjent i regionen. De to veilederne hadde den første tiden det de selv kaller «signingsferden». I løpet av det første halvåret var de rundt på alle NAV-kontorene for å informere om tilbudet. De tok også kontakt med voksenopplæringene rundt om i regionen. Med leder for Samarbeidsrådet for Sunnhordland som døråpner, tok de også kontakt med alle rådmenn og ordførere og hadde møter der de solgte seg inn. Kommunene hadde informasjon eller notiser om karrieresenteret på sine hjemmesider. Alle lokalavisene hadde artikler om tjenesten, og de var i lokalradioer og NRK Hordaland og informerte.

Dette gjorde at tilbudet raskt ble kjent og den individuelle veiledningen kom raskt i gang. Men informasjonsarbeidet må holdes ved like og målet er hele tiden å nå ut til flest mulig. Her ser det ut som om samarbeidet med NAV har vært viktig. Karrieresenteret og Senter for yrkesrettledning i fylkeskommunen, har sammen med NAV gjennomført etter hvert flere kurs for veiledere i NAV. Dette har ikke bare vært for NAV-kontorene i Sunnhordland, men også ellers i fylket. Kursopplegget ble utviklet for kurs de holdt hos NAV Nordhordland. Kursene har gjort at veilederne i NAV-systemet er gjort kjent med tilbudet, og kan informere om det til sine brukere. I følge leder for NAV Sunnhordland er det opp til den enkelte veileder å informere om tilbudet, men hun har inntrykk av at dette blir gjort av de fleste.

NAV har også etter hvert en rolle i å informere ut mot bedrifter om tilbudet. Det siste året har flere større bedrifter i regionen fått problemer grunnet problemene i oljesektoren, og noen av dem har måtte nedbemanne eller permittere ansatte. I slike tilfeller er NAV inne hos bedriftene, og da er det etter hvert vanlig at en informerer om Karriere Sunnhordland. Ved et tilfelle var også karrieresenteret med på et slikt møte.

Det at tilbudet skal være for voksne uavhengig av om en er arbeidsledig eller i arbeid, gjør at en også må få ut informasjon mot hele befolkningen. En har derfor hatt fokus på å benytte seg av arenaer der de når ut til ulike målgrupper. De har bl.a. hatt stands på messer, og vært på HMS-konferanser slik at bedriftene skal være klar over tilbudet. De har også hatt presentasjoner for Springbrettet (tiltak for unge arbeidsledige), Atheno, og møter med Stord næringsråd.

I tillegg har de egen facebook-side og nettside. Nettsiden ligger inn under Hordaland fylkeskommune. Det har vært noe misnøye fra veilederne i forhold til hvordan denne er lagt opp. Den kan oppfattes som litt lite informativ og litt forvirrende. Utover kontaklinformasjon, står det ikke så mye om hva de tilbyr. At de fleste klikkbare valg på siden går til andre fylkeskommunale tjenester kan virke forvirrende på brukerne. Vi ser således et forbedringspotensiale i informasjonen som finnes på nettet. En bør her ha i tankene hvilke begreper folk som har behov for veiledning vil bruke for å søke opp informasjonen de trenger, og legge opp karrieresenteret sin nettside etter dette. Likevel er det en del veisøkere som kommer til veiledning på grunnlag av det de har funnet på nettet.

I denne forbindelse kan det også nevnes at kommunene kunne vært bedre på å informere om tilbudet på sine nettsider. Ingen av kommunene har så vidt vi klarer å finne noe lett tilgjengelig informasjon om Karriere Sunnhordland. Et søk på kommunens nettsider på ordet «Karriere Sunnhordland» eller bare «karriere» gir treff på nyhetsartikler hos tre av de åtte

kommunene. De øvrige fem har så vidt vi kan finne ikke noe informasjon om tilbudet på sine nettsider.

Informasjonen om karrieresenteret foregår også ved at folk snakker sammen. Jo flere som har vært på veiledning, jo flere blir kjent med tilbudet gjennom «jungeltelegrafen». Tilbakemeldingen fra veilederne er at flere kommer fordi noen de kjenner har vært hos dem. Så lenge veisøkerne er fornøyd med veiledningen de får, er dette en informasjonskanal med stort potensiale.

Samarbeid med andre aktører – nettverksbygging

Vi har allerede vært inn på samarbeidet med NAV. Dette er et viktig samarbeid som gir utbytte for begge parter. Som vi har sett er NAV Sunnhordland en viktig aktør i forhold til å gjøre Karriere Sunnhordland kjent både blant sine brukere, og ikke minst blant bedrifter de er i kontakt med. Gjennom kursvirksomheten karrieresenteret har overfor veilederne innen NAV skapes et godt nettverk både faglig og på det praktiske plan. Både NAV og veilederne er fornøyd med kursopplegget og samarbeidet for øvrig. At NAV Sunnhordland er med i Rådet for Karriere Sunnhordland er også en fordel i forhold til å gå opp grensegangene mellom hva som er NAVs oppgaver og Karriere Sunnhordlands oppgaver i veiledningen. Etter hvert som arbeidsledigheten har rammet regionen det siste året, har samarbeidet mellom NAV og Karriere Sunnhordland blitt både viktigere og tettere, og som vi har nevnt har karrieresenteret vært med NAV hos bedrifter som står i fare for å måtte nedbemanne eller permittere.

Utover dette har en ikke opprettet noe formalisert fast etablert nettverk med næringslivet. Derimot har en kontakt gjennom møter og presentasjoner. De har bl.a. informert om tilbudet hos Kværner Stord, og Olvondo på Bømlo. I sistnevnte bedrift holdt de et to-dagers kurs om CV og jobbsøkningsprosessen blant ansatte som måtte sies opp. Med bakgrunnen til de to veilederne, har de også et kontaktnett på det mer uformelle plan inn mot næringslivet. Tilbakemeldingen fra intervjuene vi har gjennomført, er at næringslivet i regionen etter hvert er kjent med tilbudet.

Det er videre etablert kontakt og en viss grad av samarbeid med utdanningsinstitusjoner. Vi har allerede nevnt samarbeidet med Voksenopplæringen. I tillegg er det en del kontakt med Høgskolen Stord/Haugesund (HSH). En av veilederne kommer fra HSH, noe som gjør det naturlig at denne kontakten er etablert. I over et år hadde man møter i et samarbeid mellom HSH, Voksenopplæringen, Opero (som er en arbeidsmarkedsbedrift) og rådgiver på skolen i forhold til støtte til fremmedspråklige. Det er videre faste møter med HSH i forhold til etter- og videreutdanning. Veilederne ønsker i større grad å komme inn mot studentene på HSH. Mange studenter er i liten grad forberedt på arbeidslivet, og hvordan de skal få seg jobb etter utdanning. Det er veiledernes oppfatning at det er for mye fokus på fag og for lite på hva de skal gjøre etter utdanningen. De skal derfor delta på messe for avgangsstudenter for å informere om overgangsfasen fra student til jobb. Det er et ønske fra veilederne å komme mer inn på alle nivåer i utdanningssystemet, både grunnskole, videregående og høgskole.

Det er også kontakt og samarbeid med andre karrieresentre i landet. De besøkte blant annet Karriere Telemark når de var i oppstartsfasen for å se på hvordan de gjorde det. De holder seg godt oppdatert på hva som skjer nasjonalt når det gjelder karriereveiledning. Dette gjelder både retningslinjer fra VOX, men også erfaringer som andre karrieresentre gjør seg. De har bl.a. deltatt på årskonferansene for alle karrieresentrene, og ved årets konferanse sitter de i programkomitéen sammen med karrieresenteret i Agder, og en av veilederne skal også være konferansier for denne.

Karrieresenterets aktiviteter

Vi har vært inne på hvordan Karriere Sunnhordland har jobbet for å gjøre tilbudet kjent i regionen. I det følgende vil vi gå nærmere inn på de aktivitetene som er gjennomført. Hovedaktiviteten har vært individuell karriereveiledning, men de har også hatt en utstrakt kursvirksomhet overfor NAV-veilederne. I det følgende skal vi se mer konkret på de ulike aktivitetene.

Karriereveiledningen

Som vi har sett er tilbudet fra de offentlige karrieresentrene rettet mot alle voksne 19 år og eldre. Tilbudet skal være gratis. I følge VOX skal karriereveiledning bestå av en karriereveiledningssamtale som skal bidra til å gjøre deg bevisst på din kompetanse og dine muligheter. Fokuset skal være å hjelpe veisøkeren til å bli klar over hvilke evner og interesser de har og hvilken kompetanse de har, eller kan utvikle, for å nå sine mål i arbeidslivet. Veilederne skal være en sparringpartner for veisøkeren for at han/hun skal kunne ta reflekterte jobb- og utdanningsvalg. Dette betyr bl.a. at en veiledning ikke bare består av én samtale, men ofte flere. I brukerundersøkelsene som VOX har gjennomført i perioden 2013-2015 på landsbasis, viser det seg at 44 % av de som har hatt veiledning har hatt mer enn én samtale¹².

Karriere Sunnhordland har totalt sett i perioden 2015-2016¹³ hatt 566 samtaler med 260 ulike veisøkere. I tabellen nedenfor er dette satt opp fordelt på 2015 og 2016.

	2015	2016
Totalt antall veisøkere	105	155
Veisøkere med 1 samtale	35	50
Veisøkere med 2 samtale	38	59
Veisøkere med 3 samtale	26	41
Veisøkere med 4 samtale	4	1
Veisøkere med 5 eller flere samtaler	2	4
Totalt antall samtaler	241	325

Disse tallene indikerer at det har vært ganske høy aktivitet på veiledningen i Karriere Sunnhordland, særlig hvis vi tar med at de i tillegg har drevet mye kursvirksomhet. Tallene viser også at de i større grad enn landsgjennomsnittet følger opp med flere samtaler utover den første. For begge årene har 67 % av veisøkerne hos Karriere Sunnhordland hatt flere enn én samtale. Uten at vi kan si noe sikkert om det, så kan dette indikere at Karriere Sunnhordland går grundigere til verks enn landsgjennomsnittet, og sånn sett gir en god oppfølging for den enkelte veisøker.

Det er en overvekt av kvinner som søker veiledning hos Karriere Sunnhordland. Dette er også inntrykket fra den nasjonale undersøkelsen der 66 % av alle som har søkt veiledning i perioden 2013-2015 er kvinner. I Karriere Sunnhordland var 62 % av veisøkerne kvinner i 2015. Men vi ser imidlertid en utjevning av dette i 2016, da andelen kvinner hos Karriere Sunnhordland har sunket til 54 %. Dette kan skyldes at arbeidsledigheten har økt i mer mannsdominerte yrker som f.eks. industrien siste året.

¹² VOX, «Karriereveiledning: behov, utbytte og betydning», 2015

¹³ 2016- tallene gjelder t.o.m. oktober

Nedenfor har vi satt opp hvordan veisøkerne hos Karriere Sunnhordland fordeler seg på kjønn og alder.

	2015	2016
Totalt antall veisøkere	105	155
Menn	40	72
Kvinner	65	83
Aldersgruppe 19-24 år	26	49
Aldersgruppe 25-29 år	34	33
Aldersgruppe 30-49 år	42	59
Aldersgruppe 50 år og eldre	3	14

Størst prosentvis økning i antallet som søker veiledning finner vi blant de helt unge (19-24 år). Dette kan ha sammenheng med at unge er en av gruppene som generelt sliter med å komme inn på arbeidsmarkedet, spesielt i dårlige tider. I tillegg så har Karriere Sunnhordland vært inne og informert om sitt tilbud på Springbrettet som er nettopp et tiltak for unge arbeidsledige.

Målsettingen med karriereveiledning er at dette skal være et tilbud til alle voksne, både de som er i arbeid og de som er arbeidssøkende, eller fortsatt i utdanning. Som vi ser av tabellen nedenfor har det skjedd en endring siste år i forhold til dette.

	2015	2016
Totalt antall veisøkere	105	155
Antall i arbeid	50	61
Antall ikke i arbeid	46	91
Antall i utdanning	9	23

Vi ser her at antallet som ikke er i arbeid blant veisøkerne er den gruppen som har økt klart mest fra 2015 til 2016. Mens 44 % av veisøkerne i 2015 var uten arbeid, er denne andelen i 2016 59 %. Også andelen som er i utdanning har økt fra 9 % til 15 %. Derimot har andelen som er i arbeid gått ned fra 48 % i 2015 til 39 % i 2016. I følge de vi har intervjuet i dette prosjektet, skyldes dette i hovedsak at arbeidsledigheten i regionen har økt det siste året.

Arbeidsledighetstallene fra oktober 2016 viser at bruttoarbeidsledigheten i Sunnhordland er på 4,4 %, mot 3,2 % i Hordaland samlet, og mot 2,8 % i landet som helhet. I Sunnhordland viser tallene at arbeidsledigheten ved utgangen av oktober var ca. 20 % høyere enn på samme tid i 2015. For Sunnhordland er arbeidsledigheten størst innen industri, bygg og anlegg, ingeniør og IKT, reiseliv og transport. Det er imidlertid en del variasjon mellom kommunene. Størst er arbeidsledigheten i Stord kommune, der arbeidsledigheten i perioder i 2016 har vært over 6 %. Ved utgangen av oktober var den imidlertid sunket til 4,8 %.

At bildet over hvem som kommer til veiledning endrer seg i tråd med utviklingen av arbeidsmarkedet, er på mange måter naturlig. Mens veilederne i 2015 hadde en mer sammensatt gruppe veisøkere i forhold til hvilken yrkesbakgrunn de hadde, ser de nå at de får flere med lik kompetanse til veiledning. Særlig gjelder dette ingeniører og industrimekanikere. Det kom også noen fra disse gruppene i 2015, da de så at jobbene deres var usikre. At en etter hvert har fått et tettere samarbeid med NAV, der de informerer sine brukere om karrieresenteret bidrar gjerne også til at andelen veisøkere som er uten

arbeid har økt. De som kommer til veiledning som fortsatt er i jobb, har som oftest funnet informasjon på internett, eller hørt om tilbudet via andre.

I 2015 hadde karrieresenteret noe samarbeid med voksenopplæringen i forhold til innvandrere. Bl.a. hadde de kurs i jobbsøking for innvandrere i Bømlo, samt en presentasjon for innvandrere i voksenopplæringen i Sveio. Dette bidro gjerne til at de også hadde mer veiledning av folk med annen nasjonalitetsbakgrunn i 2015. Som vi ser av tabellen nedenfor, har det vært svært få fra andre land som har vært til veiledning i 2016.

	2015	2016
Totalt antall veisøkere	105	155
Norge	86	144
Norden utover Norge	1	2
Europa utover Norden	4	4
Afrika	10	0
Asia	2	5
Nord-Amerika	1	0
Sør- og Mellom-Amerika	1	0

Veiledningen

Veisøkerne som tar kontakt blir bedt om å forberede seg før samtalen. På nettsiden til Karriere Sunnhordland finner vi følgende liste over det de ønsker veisøkeren skal forberede:

- Kva er den viktigaste grunnen til at du vil ha karriererettleiing?
- Kva ønskjer du spesielt å få hjelp til?
- Korleis ser ønska dine for framtida ut?
- Kva for andre mogleiheiter har du tenkt på?
- Kva trur du skal til for at du skal kunne oppnå det du ønskjer?
- Kva er dei største utfordringane dine med omsyn til framtidig jobbsituasjon slik du ser det?
- Korleis vil du beskrive deg sjølv som person?
- Kva opplever du er viktig for at du skal trivast på ein arbeidsplass?
- Kva likar du godt å gjere når du jobbar og/eller når du har fri?
- Når har du følt trivsel og meistring i skule- eller yrkessamanheng?

Selve veiledningen er individuelt tilpasset. Når vi spør hva veilederne ser på som de viktigste kriteriene for en vellykket veiledning, peker de på at det er viktig å møte veisøkerne der de er, dvs. å sette seg inn i situasjonen til den enkelte og se den de er, og videre sikre at de opplever at de blir sett og hørt. Så gjelder det å dra frem de riktige verktøyene for at veisøkeren skal kunne komme videre. Det handler om å bidra til at veisøkeren oppdager ting ved seg selv, blir bevisst på egne styrker og utfordringer. Det er viktig å kartlegge og fokusere på de overførbare kompetansene veisøkerne har. Dette kan være alt fra formell utdanning til mer personlige egenskaper og interesser. Så gjelder det å se hvordan en kan bruke disse til å finne nye veier i arbeidslivet. Ingen veiledning er lik. Enkelte ganger kan det være nok å hjelpe dem til å skrive CV, mens en andre ganger må gå langt dypere inn. Det pekes bl.a. på at det å ha tid er viktig, både i forhold til tiden de bruker på samtalen, og hvor mange ganger de kommer til samtale.

Karriere Sunnhordland har fått gode tilbakemeldinger på veiledningen de gir. I følge brukerundersøkelsen for 2015 er 79 % av de som fikk veiledning svært fornøyd alt i alt med veiledningen de fikk. Til sammenligning var det 66 % som var svært fornøyd med veiledningen på landsbasis. Resultatene fra 2016 foreligger ikke ennå. Også aktørene vi har

gjennomført intervju med utenom veilederne, har et godt inntrykk av veiledningen. Det de har hørt fra folk som har vært inne til samtale, er positivt. Brukerundersøkelsen viser da også at 9 av 10 vil anbefale Karriere Sunnhordland til andre. VOX gjennomfører også en undersøkelse blant brukere på litt lengre sikt, for å kunne evaluere hva som har skjedd med dem etter karriereveiledningen. Denne er imidlertid ikke gjennomført ennå blant Karriere Sunnhordlands brukere. På mange måter er dette den virkelige testen på i hvilken grad karriereveiledningen har lyktes eller ikke.

Kurs og presentasjoner

I tillegg til veiledningen har karrieresenteret gjennomført kurs. Dette har i første rekke vært kurs rettet mot veilederne hos NAV. Allerede i 2015 utarbeidet de et kursopplegg sammen med Senter for yrkesrettledning og NAV, som ble først gjennomført hos NAV Nordhordland. Dette har sitt utspring i at NAV for et par år siden etablerte en veiledningsplattform, der en karriereorientert samtale er en del. Der er det et krav at NAV går til karrieresentre i fylkene for å få hjelp til kompetanseheving av sine ansatte på dette området. Høsten 2015 kom det derfor en henvendelse fra NAV Hordaland til Senter for yrkesrettledning og Karriere Sunnhordland om å få bistand til slik kompetanseheving. Det ble da utarbeidet et kursopplegg som først ble prøvd ut hos NAV Nordhordland. Dette ble i ettertid vurdert som et vellykket opplegg som ikke bare bidro til kompetanseheving hos NAV-veilederne, men der en fikk også tydeliggjort grenseoppgangen mellom NAVs veiledning og karrieresenterets veiledning. At en av de to veilederne hos karrieresenteret ble rekruttert fra NAV, var også en fordel både i utforming av opplegget og kommunikasjonen med kursdeltakerne.

Kursopplegget Karriereorientert veiledning i NAV, er et kurs som går over fire dager. De har til nå hatt 6 grupper de har kjørt dette opplegget for, og til sammen ca. 120 veiledere har deltatt. Kursene har blitt holdt både for NAV-kontorene i Sunnhordland, men også ellers i fylket. Bl.a. har de hatt oppfølgingskurs i Nordhordland. I Sunnhordland har alle NAV-kontorene hatt deltakere på kurs. Et minimum er at den som koordinerer veiledningen på et kontor skal delta på et slikt kurs. Avdelingsdirektøren i NAV Sunnhordland har fått gode tilbakemeldinger fra de som har deltatt på kursene. Opplevelsen er at dette er nyttige kurs. En evalueringsrapport basert på besvarelsen av et evalueringsskjema av kursdeltakerne på kursene som ble holdt våren 2016, viser at kursene får høye scorer på relevans. De aller fleste mente også at kursene ga dem inspirasjon i arbeidet sitt, og at de fikk mer kunnskap og påfyll til verktøykassen sin, slik at de bedre kan utvikle sin praksis og bistand til å bli mer målrettet.

Utover opplegget de har for NAV-veilederne, har Karriere Sunnhordland også hatt kurs sammen med eller for Voksenopplæringen. Som nevnt tidligere har de hatt halvdagskurs både i Sveio og Bømlo for innvandrere der tema har vært jobbsøking og intervjutrening. Begge disse kursene ble holdt i 2015. I 2016 har de ikke vært inne hos voksenopplæringen med noen kurs. De har imidlertid vært inne og informert om tjenestene sine for deltakere på introduksjonsprogrammet i Stord kommune. Utover dette har de hatt presentasjoner/kurs overfor kommunalsjefene i Sunnhordland, Springbrettet, Atheno, Forum for Oppvekst i Sunnhordland (rådgivere på ungdomsskole og videregående skole), og Joblearn.

Veiledernes egen faglige utvikling

De to veilederne i Karriere Sunnhordland ble rekruttert utfra kriteriene kompetanse innen veiledning, kjennskap til regionen, og kjennskap til næringslivet i regionen. I tillegg var kjennskap til utdanningssektoren viktig. Gjennom at den ene kom fra NAV og den andre fra HSH, både oppfylte og utfylte de to hverandre på alle disse kriteriene. For å styrke sin kompetanse på karriereveiledning tok de 7,5 vektall på NTNU i Trondheim (Solbergs interessedest). Senere har de også sertifisert seg gjennom VIP24 som er et profil- og samtaleverktøy for arbeidslivsveiledning. I tillegg besøkte de Karriere Telemark som er et av

de offentlige karrieresentrene som har holdt på lengst, for å dra nytte av de erfaringer de har gjort seg.

Fra fylkeskommunens side som har det faglige ansvaret for tjenesten, var det en bevisst strategi at de to veilederne skulle få delta på mest mulig av kompetansehevede tiltak. Dette er også noe veilederne selv er svært tilfreds med. De har etter eget utsagn fått delta på alt de har spurt om, og Senter for yrkesrettledning hos fylket har også tatt dem med på mange av de konferanser o.l. som de deltar på, for å introdusere dem for det faglige miljøet som finnes på karriereveiledningsfeltet. Dette har også bidratt til at veilederne opplever fylkeskommunen som sitt faglige kollegium. Det er videre vårt inntrykk at veilederne er søkende etter faglig påfyll og etter det som skjer innen karriereveiledningsfeltet nasjonalt og hos de andre karrieresentrene i landet. Som nevnt har de ved årets årskonferanse for alle karrieresentrene hatt programansvaret sammen med karrieresenteret i Agder. På denne måten er det vårt inntrykk at de har bidratt til å utvikle et faglig godt karriereveiledningstilbud i Sunnhordland.

Oppsummering i forhold til måloppnåelse

Innledningsvis i rapporten presenterte vi hva som var prosjektmålene og effektmålene for opprettelsen av Karriere Sunnhordland. Vi vil her kort gi en oppsummering av hvordan vi oppfatter grad av oppnåelse av disse målsettingene.

Prosjektmål:

Det første prosjektmålet var å åpne individuelt karriereveiledningstilbud i regionen, noe de jo har klart.

Videre var det et mål å bygge relevant nettverk i regionen, her medregnet et strukturert samarbeid med voksenopplæringen i Sunnhordland. Gjennom sitt samarbeid med NAV og Samarbeidsrådet for Sunnhordland synes det som de har klart å bygge nettverk både opp mot næringslivet og kommunene. De har stilt opp på de arenaer der de har fått anledning til å presentere seg, og spesielt gjennom sitt samarbeid med NAV har de nådd ut til både deres brukere og etter hvert også til næringslivet. Derimot kan det synes som de ikke i samme grad har lyktes med å få et strukturert samarbeid med voksenopplæringen. De hadde noen kurs for voksenopplæringen i 2015, men så langt vi har erfart har de ikke hatt det i 2016. Dette kan imidlertid bedre seg nå når voksenopplæringen flytter inn i samme lokaler som karrieresenteret holder til.

Det tredje prosjektmålet var å utvikle faglig og metodisk grunnlag for karriereveiledning i regionen. Det er vår oppfatning at en har kommet langt i forhold til å nå dette målet. De to veilederne har hatt høy aktivitet både på individuell veiledning og kurs. De er videre aktive i forhold til faglig oppdatering, og er hele tiden på søking etter hva som skjer på veiledningsfeltet både nasjonalt og internasjonalt.

Effektmål:

Effektmålene kan være vanskeligere å måle etter så kort tid. Vi har derfor ikke så gode holdepunkter for å vurdere disse. Det første effektmålet for prosjektet er å styrke yrkesvalgkompetanse hos aktuelle brukere i Sunnhordland. Her er det gjerne litt uklart hva som menes med aktuelle brukere. I utgangspunktet er tilbudet ment til alle voksne over 19 år. Det vi kan si noe om er hvilke erfaringer de som har vært til veiledning har gjort. Brukerundersøkelsen fra 2015 viser at veisøkerne er godt fornøyd med veiledningen. 8 av 10 svarer at de er svært fornøyd. Like mange mente de hadde fått nye perspektiver i forhold til videre karriere.

Videre har det vært et mål å få bedre koordinerte offentlige tjenester og styrke samarbeid mellom offentlig sektor og arbeidsliv i regionen. På dette området er det ikke bare Karriere Sunnhordland som har et ansvar, og sånn sett kan det være vanskelig å vurdere i hvilken grad dette målet er oppnådd. Samarbeidet med NAV både i forhold til kursene de har holdt, og at de har mange av deres brukere til veiledning, har nok her bidratt til å få bedre koordinerte offentlige tjenester, og samtidig styrket samarbeidet mellom offentlig sektor og arbeidsliv i regionen.

En tredje målsetting har vært gjennom god informasjon om arbeidsliv og utdanningsveier i regionen, å styrke fylkeskommunen sitt næringspolitiske mål om «fleire med relevant kompetanse». På dette punktet har vi lite som kan hjelpe oss å vurdere noen grad av måloppnåelse. Bl.a. er brukerundersøkelsen som gjøres av VOX etter at det har gått en tid etter veiledningen, ennå ikke gjennomført. Vi er imidlertid litt usikre på i hvilken grad tilbudet om karriereveiledning har nådd tilstrekkelig ut til arbeidstakere og befolkning generelt i regionen. Informasjonen synes å være vel etablert i forhold til brukere av NAV, mens informasjonen mot de som er i arbeid synes å være litt mer tilfeldig. Fylkeskommunens næringspolitiske mål om flere med relevant kompetanse, er vel så mye rettet mot folk som er

i arbeid, og vi mener en bør jobbe videre med å finne kanaler der en får informert denne målgruppen.

Veien videre

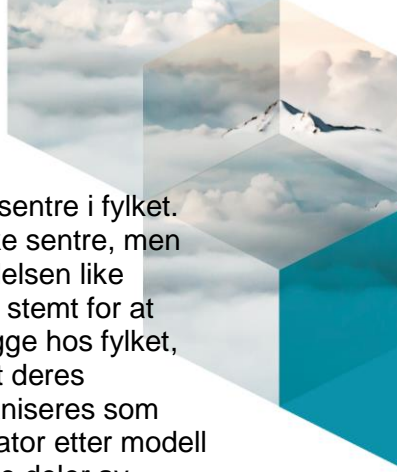
Så langt har Karriere Sunnhordland vært et pilotprosjekt. I dybdeintervjuene ba vi aktørene vurdere veien videre både for Karriere Sunnhordland og en ytterligere etablering av andre karrieresentre i Hordaland. Tilbakemeldingen fra de vi har intervjuet kan i og for seg oppsummeres kort med at de absolutt ser behov for at Karriere Sunnhordland blir videreført og etablert som et permanent tilbud i Sunnhordlandsregionen. I skrivende stund er det også lagt inn midler til videre drift av senteret i fylkesrådmannens forslag til budsjett for 2017.

Med bakgrunn i arbeidsmarkedssituasjonen i regionen er behovet stort for karriereveiledning. Her spiller tilbudet karrieresenteret gir en viktig rolle både i samarbeidet med NAV, men også mot befolkningen generelt. I følge leder for NAV Sunnhordland er det mye endringer i regionen nå. 24 % av arbeidsstyrken er sysselsatt i industrien, mot 11-12 % i resten av Hordaland og landet for øvrig. Med det presset som er i industrien i dag både pga. nedgangen i oljesektoren, men også automatisering og endringer i produksjonsmetoder, mener hun det er et klart behov for et slikt karriereveiledningstilbud i regionen. Industrien er mannskapsintensiv, og da berører det mange når den går dårlig. I lys av at Hordaland har vært et av de siste fylkene i landet som har etablert et slikt tilbud, mener de fleste av de vi har intervjuet at det ville være unaturlig å ikke videreføre dette i nettopp Sunnhordland.

Så kan man diskutere om en bør gjøre endringer i hvordan det er organisert. En av de tingene som flere peker på at man må se på, er todelingen av fagansvar og personalansvar. Som nevnt har det å legge personalansvaret hos den videregående skolen ikke fungert helt som forventet. Skal en lytte til de to veilederne, bør personalansvaret ligge hos fylkeskommunen som i dag har det faglige ansvaret. Videre bør en vurdere å trekke andre aktører tettere inn i samarbeidet. Nå viser riktignok erfaringene så lang at det i prosjektperioden har fungert godt med de samarbeidspartene som har sittet i Rådet for Karriere Sunnhordland. Det var også et bevisst valg å begrense antall parter i denne perioden. I en videreføring av senteret i en mer permanent form, er det flere som peker på at en kanskje bør få inn en representant fra næringslivet.

Dette siste kan også være viktig i forhold til informasjonen av tilbudet. Å trekke næringslivet formelt sterkere inn i samarbeidet, vil også kunne gjøre tilbudet enda bedre kjent blant arbeidsgivere, arbeidstakere og befolkning generelt. Her har også kommunene en rolle. Vi fant lite informasjon om karriereveiledningstilbudet på kommunenes nettsider, som jo er en viktig portal ut mot deres innbyggere. Med forbehold om at de informerer på andre måter, bør informasjon om Karriere Sunnhordland være langt mer synlig enn i dag. Den best etablerte informasjonskanalen i dag er gjennom NAV. Kurssamarbeidet har bl.a. bidratt til at tilbudet er godt kjent blant NAVs veiledere, og mange av veisøkerne kommer til karrieresenteret etter å ha blitt tipset om det fra NAV. Dette er både bra og viktig slik arbeidsmarkedssituasjonen er i Sunnhordland i dag. Selv om de to veilederne gjør en god jobb i å spre informasjon om tilbudet i lokalaviser, på messer og i andre sammenhenger, er det et inntrykk at de som kommer til veiledning som er i arbeid, oftest har søkt seg fram til tilbudet på nett, eller ved at de har hørt om det fra andre. Med tanke på at karriereveiledning er rettet mot hele den voksne befolkning, utfra tanken om at stadig flere kan ha behov for å korrigere kursen i sin karriere, bør man jobbe for at informasjon om tilbudet bedre når befolkningen generelt.

På spørsmål om dette tilbudet bør utvides og etableres også andre steder i Hordaland, er det stor enighet om at dette bør også andre deler av fylket få nytte av. Det er bl.a. ikke bare i Sunnhordland at arbeidsmarkedet er vanskelig. Arbeidsledigheten i fylket er som vi har sett høyere enn i Norge som helhet. Hvordan dette bør organiseres er det imidlertid litt mer delte meninger om. Flere mener at Karriere Sunnhordland bør ha en sentral rolle dersom det skal etableres karriereveiledningstilbud andre steder i fylket. Argumentet for dette er at de har bygget opp en god kompetanse og erfaring på feltet gjennom dette pilotprosjektet, og at de

to veilederne bør være sentrale i spredningen av denne kompetansen til nye sentre i fylket. Alle er enige om at en bør ha en sentral ledelse dersom en etablerer flere slike sentre, men det er litt uenighet hvor denne bør ligge. Bl.a. mener et par av aktørene at ledelsen like gjerne kan være hos Karriere Sunnhordland. De to veilederne derimot er mer stemt for at ledelsen og dermed både faglig ansvar og personalansvar av sentrene bør ligge hos fylket, men de ser gjerne at de får en sentral rolle i etableringen av andre sentre, gitt deres kompetanse og erfaring de har bygget opp disse to årene. Om dette bør organiseres som egne karrieresentre i ulike deler av fylket, med fylkeskommunen som koordinator etter modell av voksenopplæringen, eller som et Karriere Hordaland med lokalkontor i ulike deler av fylket, er det ikke så sterke synspunkter på. Derimot er de fleste klare på at det må etableres karriereveiledningstilbud i regionene i fylket. Det må ikke bli ett Karriere Hordaland sentralisert til Bergen. Da vil det ikke fungere.

Det er som vi har sett også viktig at en slik utrulling av tilbudet blir finansiert statlig, fylkeskommunalt, og eventuelt kommunalt. Fylket vil som finansør uansett ha en styrende rolle. Det er derfor viktig at dette er bredt forankret innad i fylkeskommunen. Både Opplæringsavdelingen og Regionalavdelingen bør kjenne like stort eierskap til karrieresentrene.

I henhold til nasjonale føringer som foreligger, er det naturlig at Hordaland utvider sitt tilbud av offentlig karriereveiledningstjenester rettet mot voksne. I NOU 2016:7 foreslås det et system for livslang karriereveiledning. I et slikt bilde vil karriereveiledning mot voksne være en viktig del. I tillegg har rådgivningstjenesten på skolene en viktig rolle. Begge de to veilederne i Karriere Sunnhordland ønsker å komme inn på ulike nivå på skolene, for å kunne bidra til å styrke veiledningen som blir gitt der. Som veiledere for voksne, ser de kanskje bedre enn de fleste resultatene av veiledningen som blir gitt i tidlig alder. Deres oppfatning er at rådgivningen i skolen, både på grunnskole og videregående skole, er for fokusert på fag og utdanning, og for lite opptatt av yrke og karriere. Den er også for lite individuelt rettet. Det er for lite fokus på hva den enkelte kan bli. Dette ser de kan ha negative konsekvenser for senere yrkeskarriere. Derfor ønsker de å få til et mer formalisert samarbeid med rådgivningstjenesten på skolene.

Dersom en tenker seg en utrulling av karrieresentre i hele Hordaland er det også viktig å se på hvordan karrieresentrene kan ha en rolle som faglig senter for alle som gir rådgivning og veiledning på ulike nivå. Som de som møter veisøkere i voksen alder, kan karrieresentrene i større grad bli en premissleverandør for rådgivningen som gis på skolene. Det bør da gjøres i et mer formalisert samarbeid enn det som har vært i Sunnhordland. Det er viktig at karrieresentrene bygger seg opp kompetanse til å bli en faglig arena for alle som driver veiledning både i det offentlige, og også i privat regi.